

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1097.

CHICAGO, ILL., 20. SEPTEMBRA, (SEPT. 20,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Dve stranki—en gospodar.
"National Miners Union".
O razvoju socialne družine (Ivan Molek).
Unija advokatov.
Kedaj se umaknejo zavezniške čete iz Porenja?
Ali je Ameriška Jugoslovanska Zveza pozabila na svoje naloge?
Kaj pa stavke, gospoda Smith in Hoover?
Deset do dvanaest milijonov.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Sijajen socialistični shod v Duluthu.
Kaj delamo v Collinwoodu.
Jugoslovanski delavci v Chicagu, vsi na socialistični shod.
Fred A. Vider o vtisih iz Minnesote.
V nedeljo 30. septembra konferenca JSZ. v Syganu.
Norman Thomas bo govoril v Clevelandu 25. septembra.

Zapisnik VI. konference JSZ. za vzhodni Ohio.
Čemu spori v klubu št. 49 J.S.Z.?
Vinska trgategv srbskih sodrugov na North Side.
Priredbe v Collinwoodu in Clevelandu.
Kaj so naloge klubov JSZ.
Spori med sodrugi, brezbriznost in pomanjkanje volje za složno delo.
Angleška priloga Proletarca.
Frank Kramar o klubu JSZ. v Farrellu.
Workmen's Circle za socialistično kampanjo.
Izobraževalna akcija J. S. Z.
Račun razpečanih znamk.
Priredbe klubov J. S. Z.

RAZNO.

Pod spovednim pečatom, roman.
"Kamno lom" naša prihodnja predstava.
"Baje" to, "baje" ono (Chas. Pogorelec).
Ali vas veseli petje? Pristopite k zboru "Sava".
Naši obrtniki v Chicagu.
Listnica uredništva.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

V NEDELJO
23. septembra

ob 2:30 popoldne

SHOD

V

AMALGAMATED
AUDITORIUM

CHICAGO, ILL.

Glavni govornik socialistični
predsedniški kandidat

Norman
Thomas

KONCERTNE TOČKE.

Vstopnina na shod 25c.

DRUGI GOVORNIKI:

GEORGE KOPP,
kandidat za governorja.

GEO. KIRKPATRICK,
kandidat za senatorja.

Amalgamated Auditorium je na Van Buren St. in Ashland Blvd.

Agitirajte, da bo udeležba čimvečja.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1097.

CHICAGO, ILL., 20. SEPTEMBRA, (SEPT. 20,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravištvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

DVE STRANKI—EN GOSPODAR

VELIČANSTVO DOLAR VLADA nad republikansko in demokratsko stranko. Obe služita onim, ki posedujejo bogastva. Bogataši se tega dobro zavedajo in skrbijo, da ostaneta "vodilni" in "popularni".

Kaj si bi vi mislili, če se bi Raskob, Rockefeller, Schwab, Ford, Chrysler, Rea, Du Pont, Young in drugi multimilijonarji izrekli za Normana Thomasa ter socialistično stranko? Mar ne bi delavsko ljudstvo bilo takoj na jasnem, da bi v tem slučaju socialistična stranka prenehala služiti delavstvu, ker bi jo okupirali kapitalistični interesi?

In ker bi tako mislili o socialistični stranki, ČEMU ne mislijo isto o republikanski in demokratski? Ljudstvo nima v njima nobene besede. Vse, kar mu je dovoljeno, je, da glasuje za kandidate, ki mu jih nominirajo "mašine" v službi boga Mamona. A vendarle glasuje zanje. Sijaj Mamona ga je prevzel in izvršuje njegova navodila.

Demokratje pripovedujejo: Smith je velik prijatelj delavcev in farmerjev.

Republikanci pravijo: Največji prijatelj delavcev je Hoover, in on je tudi zaščitnik farmerjev kakor nihče drugi. V prednominacijski kampanji so potrošili v oglašanju njunega "prijateljstva" do ljudstva več milijonov dolarjev! KDO jih je prispeval? Da, to je vprašanje, ki pa si ga ljudstvo ne zastavlja.

V sedanjí kampanji bosta do 6. novembra potrošila kakih petnajst do dvajset milijonov dolarjev. KDO jih prispeva in čemu?

"Veliki prijatelj delavcev in farmerjev" Al Smith je imenoval milijonarja John Raskoba za načelnika svojega kampanjskega odbora. Raskob je bil preje predsednik finančnega odbora korporacije General Motors. Raskob je velik zagovornik odprte delavnice. Za unijo, je edino v slučaju, ako je KOMPANIJSKA. Raskob ni prijatelj delavcev. In ta Raskob je danes glavar demokratske stranke. On govori v njenem in Smithovem imenu. Ker pa je "potrebno", da so v demokratskem kampanjskem odboru zastopani tudi delavci, je Raskob imenoval vanj G. L. Berryja, predsednika International Printing Pressmen unije. Berry je na

glasu kot najreakcionarnejši izmed ameriških unijskih voditeljev in eden najbolj nepopularnih. Dovolil je sovražniku unijskega delavstva Raskobu, da ga lahko rabi za svoj pečat pri zavajanju delavstva v prilog Smithu. Za svoje "delo" bo dobro plačan — kakor so plačani drugi unijski voditelji, ki se prodajo v prilog eni ali drugi kapitalistični stranki. Delavci, ki odločujejo, kdo bo sklepal postave, kdo jih bo lahko podpisoval in vetiral, niso plačani, a se vseeno navdušujejo za svoje sovražnike — čemu? Ker ne POZNAJO resnice!

Pa bi jo tako lahko razumeli. Poleg Raskoba so aktivni v sedanjí kampanji na demokratski strani (za Smitha) mnogi kapitalisti. Npr., Pierre S. Du Pont, reakcionar, izkoriščevalec delavstva, zaveden kapitalistični politik, ki je za Smitha zato, ker je proti prohibiciji... Samuel Rea, bivši predsednik velike železniške družbe Pennsylvania R. R., agitira za Smitha. Arthur C. James, eden glavnih železniških magnatov v tej deželi, je 24. avgusta sporočil časopisju, da bo agitiral za Smitha. Owen Young od General Electric kompanije je za Smitha. S. Harknes, železniški magnat, agitira za Smitha. Woodin je za Smitha. Niso pa to samo "demokratje". Eni so bili do te kampanje smatrani za republikance, iz razloga, da so pri prošlih predsedniških volitvah agitirali za Coolidgea. Njim je čisto vseeno — demokratska ali republikanska stranka, pa so sedaj v tej, sedaj v drugi (navidezno), finančno pa podpirajo obe in obe sta pod njihovo kontrolo. Torej so v obeh, kajti v politiki sta obe eno.

Kakor Smith, ima naravno tudi Hoover kampanjski odbor, ki ga vodi multimilijonar. In ima "delavske voditelje", farmerske voditelje, ljudske voditelje, cerkvene voditelje itd., kakor že definirajo "voditelje". Finančni magnat Andrew Mellon je seveda za Hooverja, ker je Mellon pač član Coolidgeove administracije. W. R. Hearst, multimilijonar, posestnik rudnikov v S. Dakoti, lastnik cele vrste dnevnikov in magazinov, ogromnega kosa zemlje v Mehiki, bogataš v Kaliforniji in New Yorku, bivši demokrat, je sedaj republikanec in agitira za Hooverja. Alfred P. Sloan Jr., Chas. S. Mott,

oba v vodstvu General Motors korporacije, agitirata za Hooverja. Vidite, General Motors bo zmagala v vsakem slučaju. Podpira z nekaterimi svojimi direktorji Smitha, z drugimi Hooverja, finančno oba. Ford je za Hooverja. Walter Chrysler, avtomobilski magnat, je za Hooverja. In tako bi lahko naštevati naprej in naprej.

Jeklarskemu kralju Chas. M. Schwabu so republikanci ponudili urad blagajnika v svojem kampanjskem odboru. Ga je odklonil in izjavil, da sta njemu Hoover in Smith enako ljuba; to znači, da bo prispeval obema, in Schwabovi interesi zmagajo, pa naj bo izvoljen Hoover ali Smith.

Kapitalisti so vodilni politiki in razni Smithi ter Hooverji so samo blago, ki ga nam s kričečo, cirkuško reklamo ponujajo na volilnem trgu. Kadar kapitalisti delujejo za tega ali onega "ljudskega prijatelja", je jasno, da služi njim, ne ljudstvu. Smith in Hoover sta lahko dobra, poštena in sposobna človeka. Tudi o Coolidgu so nam pripovedali isto, in o Wilsonu, Rooseveltu, Taftu itd. V Beli hiši so morali delati kakor jim je določal program nevidne vlade. Moral bo Smith, če bo izvoljen, moral bo Hoover! Pravijo, da nihče ne more služiti Bogu in vragu. Tudi Hoover in Smith ne bi mogla. Moraš biti na eni, ali pa na drugi strani! Na obeh ne gre. Ljudstvo bi to resnico v ameriški politiki lahko že davno spoznalo, ampak ker je še ni dozda, jo bo moralo prej ali slej in izvajati konsekvence.

Unija advokatov

Ameriška odvetniška zbornica (Bar Association), ki nima nikakega opravka z bartenderji, butlegarji ali prohibicijskimi agenti, razen slučajno, je imela v Seattlu svojo petdeseto konvencijo.

Zbornica, ki jo tvorijo odvetniki in sodniki, se je vznemirila, kolikor nam znano, edino radi ene stvari, in ta je "varščina za odvetnike". Čemu varščina zanje? Za zločince, delavske agitatorje, stavkarje — da! Nikakor pa ne za advokate!

Mnogi delegatje so ugovarjali taki varščini — kajti odvetniška služba je nedotakljiva svetost — in predlog je propadel.

Izborno! Advokatova integriteta ne sme biti pod varščino. On je varščina. On je, ki tolmači ustavo, on je, ki pove, kaj pomeni zakon v tem, in kaj v onem slučaju — pa četudi sta oba slučaja enaka.

Kakor je rekel Franklin: "Ali smo obešeni skupaj, ali pa bomo viseli vsak zase." To je, čemur smo se z ozirom na unijo advokatov vselej divili — kajti ti možje vise skupaj neglede kako visi kdo drugi. Ne uloviš jih, da bi skebali pred sodnim stolom, v svoji službi ali pri glasovnici. Vselej in vsepovsod so za postave, za še več postav, za čim bolj komplicirane postave. Ne zalotite jih, da bi varovali denarnice svojih bosov za koga drugega razen zase. Pametni možje — ti naši advokatje, ki tolmačijo postave in skrbje, da nikoli ne veš, kaj v resnici pomenijo.

(Po Illinois Minerju.)

"National Miners Union"

Od pennsylvanskega reliefa do nove unije

Ko so baroni, ki lastujejo premogovnike v Pennsylvaniji, West Virginiji, Ohiju, Illinoisu, Indiani itd. čitali v pondeljek 10. septembra liste in pa zaupna poročila svojih agentov, so se nasmihali. Sedeli so udobno v svojih vilah, ali v uradih, ali kjer že. Smeh jim je igral okrog usten, in čemu jim ne bi?

V nedeljo 9. septembra v letu Gospodovem 1928, je bila v Pittsburghu otvorjena konvencija premogarjev-insurgentov, ki je imela za cilj ustanoviti novo unijo v opoziciji proti U. M. W. of A. Oziroma, ta konvencija je imela potrditi le dejstvo, da je nova unija že ustanovljena. Razvijala pa se je ta dualna unija takole:

Miner's Relief Conference of Western Pennsylvania. Ustanovljena julija 1927 v Pittsburghu. V odboru, A. Minerich, I. Perme, V. Kemenovich, S. Kurepa in par drugih. Za začetna sredstva so se obrnili na društva Slovenske Narodne Podporne Jednote, Hrvatske Bratske Zajednice in na posameznike, večinoma med Jugoslovani. Ta "strategičen" poskus se je komunistom obnesel in so šli dalje. Svoj relief so reorganizirali v "Pennsylvania-Ohio Miners Relief." Organizirali so kolekte po vsi deželi in ves plačen aparat, ki ga poseduje Workers' Party je bil zaposljen v tem reliefu. Prirejal je shode in gradil sentiment za "novo unijo" na stroške kolekt v pomoč premogarjem. Ni pa prišel s svojim načrtom za dualno unijo odkrito, zato je bil marca 1928 ustanovljen v Pittsburghu "Save the Union Committee", ki so ga organizirali isti ljudje vsled istih motivov kakor preje relief. V odboru so bili, John Brophy, Pat Toohey, Powers Hapgood in več drugih. Prvi je bil predsednik "Odbora za obvarovanje unije", ko pa je videl, kakor marsikak dober človek, da so ga komunisti vzeli medse le kot orodje, da skrijejo svoje namene in laglje dosežejo cilj, je Brophy odstopil in obsodil njihovo taktiko. Po pitsburški konvenciji 9. sepembra je obsodil gibanje za dualno unijo in se izrekel za U. M. W. of A., kajti Lewisova koruptna administracija bo enkrat prešla, U. M. W. of A. pa ostane.

"Save the Union Committee" je bil stopnica k "National Save the Union Conference" in ta k "National Miners Committee"; s te stopnice pa so končno stopili na vrhnjo, kakor je bil načrt, in ustanovili "National Miners Union". V času tega razvojnega prehajanja je spremenil tudi "Pennsylvania-Ohio Miners Relief" ime v tretjič, in sicer v "National Miners Relief". Slednji je skrbel v glavnem za sredstva, "Save the Union Committee" pa za propagando. Oba sta bila eno.

Iz svojih uradov v Pittsburghu so preplav-

ljali posebno delavske liste in organizacije z apeli in s propagando. Meseca februarja 1928 so ustanovili list "Coal Digger".

Dne 1. aprila 1928 je imela ta opozicija v Pittsburghu konvencijo, ki naj bi s svojim velikim moralnim zamahom raztegnila stavko tudi na neunijska okrožja in ob enem izpodbila Lewisovcem tla v uniji sami, ker bi članstvo enostavno sklicalo po pravilih distriktne konvencije, na katerih bi odstavili prejšnje ter izvolili nove odbore. Načrt se ni posrečil v nobenem oziru, posledica teh bojov pa je bila, da je postajala *ODPORNA* moč unije *SLABŠA IN SLABŠA*.

V poletju tega leta se je "National Miners Committee" pretvoril v "National Miners Convention Arrangements Committee" in dne 23. avgusta je poslal vsem podružnicam U. M. W. of A. razglas, da naj se pridružijo njihovemu gibanju za ustanovitev nove unije ter izvolijo delegate za konvencijo, ki se bo vršila 9.-16. septembra v Pittsburghu, Pa.

Kot je poročal pripravljalni odbor, je prišlo na konvencijo 650 delegatov; besedniki Lewisove administracije trdijo, da ni bilo njihovih delegatov niti sto, dali pa so delegatske znake vsakemu, ki je njihov pristaš, toda tisti delegatje niso reprezentirali nikogar razen sebe.

"Proletarec" ni imel poročevalca na konvenciji, zato se mora opirati le na izjave ene in druge strani. Eno poročilo npr. pravi, da je prišlo v Labor Lyceum Hall v Pittsburghu, kjer se je konvencija začela, mnogo delegatov lojalnih U. M. W. of A., ki so na ostale apelirali, da naj ostanejo zvesti uniji, ki so jo s toliko muko zgradili in da naj se obrnejo proč od tistih "voditeljev" premogarjev, ki niso bili nikoli premogarji in jih s svojo taktiko pehajo v še večjo nesrečo. Nato se je začel pretep, prišlo je do izgrediv pred dvorano, prihitela je policija in aretirala kakih dvesto oseb.

Nepristranski opazovalci pripovedujejo, da sta se pripravile obe strani na pretepe in sta poslale na fronto izvežbane "batinaše". Nekateri so bili v tepežu toliko ranjeni, da so jih morali odpeljati v bolnico. Policija je nadaljno zborovanje v Delavskem liceju prepovedala, komunisti pa so preselili konvencijo v Delavski dom v East Pittsburgh, kjer je naglo končala svoje delo, pri katerem jo je priganjal tudi šerif s svojo zapovedjo, da se ne sme nadaljevati v Allegheny County. Prisotnih je bilo na preseljeni konvenciji par sto oseb, sklicatelji pa pravijo, da okrog pet sto. V odbor nove unije so izvoljeni, John Watt, predsednik, Wm. Boyce, podpredsednik, in Pat Toohey, tajnik-blagajnik. Boyce je črnc. V eksekutivo so bili izvoljeni, Frank Vrataric, Chas. Kilinger, Anthony Calamari, Robert Matusek, John Dally, Carl Herman, James Stimson, Freeman Thompson, Frank Hendley, John Hunter, J. Budnikoff in Dan. Wilcox. Ta od-

bor je konvencija pravzaprav le potrdila, kajti vse je bilo določeno naprej od pripravljalnega odbora.

Voditelji nove unije niso v obsojanju Lewisa izbirali ne besed, ne sredstev. Obdolžili so ga, da je organiziral plačane "gangsterje" za napad na konvencijo rudarjev insurgentov, in da so mu pri tem delu pomagale kompanije. Isto trdi podpredsednik U. M. W. Philip Murray o vodjih nove unije: da so korumpiranci, špijoni, "gangsterji", kompanijski plačenci itd. Baroni se smehljajo, in ne brez vzroka.

Kedaj se umaknejo zavezniške čete iz Porenja

Versailska mirovna pogodba določa, da smejo Zavezniki imeti nemško Porenje pod svojo vojaško kontrolo, dokler Nemčija ne izpolni kar ji pogodba nalaga. Ko so se sovražnosti nekoliko polegale, so začeli Nemci dokazovati Francozom in Angležem, da bo v interesu miru in prijateljstva, če odpokličeje svoje čete iz Nemčije čimprej. Dolgo so bili gluhi, končno so le začeli zmanjševati število svojih vojakov na nemškem ozemlju. A so zopet prestali. V Porenju v Nemčiji imajo zavezniki še vedno okrog 67.000 vojakov, izmed katerih jih pripada blizu 55.000 francoski armadi, 5.000 belgijski in 6.700 angleški. Stroške vzdrževanja plačuje Nemčija. Versailska pogodba je bila sklenjena v duhu zavezniškega imperializma in Nemčija je imela nalogo podpisati, kar so sklenili zmagovalci. Drugega izhoda ni bilo. Ko so v Franciji končno spoznali, da nimajo ničesar pridobiti od gospodarskega skrahiranja Nemčije, so postali prijaznejši in so se z Nemčijo celo pobotali ter si obljubili prijateljstvo v takozvanem locarnskem paktu. Francoske čete pa le ne gredo iz Porenja. Vojaki se dolgočasijo, domačini jim niso prijazni in za Nemčijo je taka "kontrola" poniževalna. Sedaj, ko so v Parizu podpisali še Kelloggov mirovni dogovor, s katerim si vse križem obljubujejo, da ne bodo vodili vojne politike, ni več vzroka, čemu bi Francija Nemčiji ne verjela ter odpozvala svoje čete. Če pa ji ne verjame, tedaj so vse mirovne pogodbe in pakti, vključivši ligo narodov, farsa. Eno ali drugo. Francija, Anglija in Belgija se morajo odločiti: Ali še nadalje provocirati nemško ljudstvo s svojim vojaštvom v nemških mejah, ali pa dati svojim mirovnim gestam ter obljubam tudi praktično vrednost.

"POD SPOVEDNIM PEČATOM"

se imenuje roman, ki smo ga začeli priobčevati v tej številki. Spisal ga je Hans Kirchsteiger, prevel v slovenščino pa Etbin Kristan. Roman je v prevodu izšel v založbi "Napreja" l. 1907.

O RAZVOJU SOCIALNE DRUŽINE

PREDAVAL IVAN MOLEK

v Milwaukeeju, Wis., dne 25. marca, 1928

ŽIVIMO V VELIKI PREHODNI DOBI. Živimo v dobi, ki se po svoji epohalni vsebini ne more primerjati z nobeno prejšnjo prehodno dobo. Najfundamentalneje človeške institucije počasi izginjajo oziroma se izpreminjajo v nekaj drastično novega; izpreminjajo se sami temelji družbe. Tako veličastnega preobrata ni videl svet, odkar je pred dvatisoč leti začela padati civilizacija paganskih narodov — seveda z velikansko razliko: takrat je bila temna polnoč, danes pa stojimo na pragu svetle zarje.

To se sliši jako optimistično in marsikomu celo utopistično, ali resnično je tako. Cela vrsta znamenj oznanjuje novo dobo. Znamenja so krize. Kdor zna čitati te krize, kdor jih zna tolmačiti in kdor je zaznal naravne pogoje ali vzroke takih epohalnih kriz, mu je jasno, da to so porodne bolečine novega veka — so pokopi starih naziranj, tradicij in institucij, so preobrazovanje starih razmer, ki se morajo prilagoditi novemu življenju.

Najrazvitejše človeštvo je danes v socialni revoluciji, kakršne še ni videl svet, dasi je na milijone ljudi, ki se ne zavedajo tega. Ne zavedajo se, ve pa vsak človek — razen onih, ki so absolutno topi in nedostopni za vtiske iz zunanjosti — da je nekaj narobe.

Milijoni in milijoni čutijo, da je *nekaj* narobe. Krize so tukaj; krize za krizo. Krize so povsod, ne samo v Evropi, kjer jih pripisujejo abnormálnim razmeram povojnih časov. Trditev, da je zadnja svetovna vojna časovni mejnik med prejšnjim in novim vekom, ni tako banalna kot se morda zdi, dasi je še prezgodaj vzeti jo za resno.

Vzemimo krize v Ameriki. Navidezno ni vojna tukaj postavila kakega mejnika. Politično, ekonomsko in socialno smo še vedno tam, kjer smo bili pred vojno. Pravim: navidezno. Kajti razlike so. Amerika je šla v vojno za demokracijo in pridobila je 20.000 novih milijonarjev in prohibicijo. To hi malenkost. A koliko jih je, ki se ne zmenijo dosti. Amerika je proklamirala vsemu svetu, da za njo ne eksistira nobena Liga narodov, da ona ne mara nikakršnih zapletljivost z zunanjim svetom. Milijone ameriških ljudi je, ki to verjamejo — medtem pa ameriški kapital tišči z vsemi štirimi na vse štiri strani sveta in se zapleta na milijone načinov finančno, ekonomsko in politično z vsemi tujimi deželami in seveda tudi z Ligo narodov! Amerika ni bila še nikdar tako internacionalna, tako imperijalistična, kakor je ravno po zadnji svetovni vojni. To sicer še ni kri-

za za Ameriko — dasi je to kriza za druge dežele — ali počakajte! *Kriza pride* — in jaz ne bi bil rad takrat prezident Združenih držav.

So pa druge krize, ki jih lahko vidi tudi slepec. Ne mislim običajnih depresij, kot je brezposelnost ali veliki štrajki, katerih smo vajeni, odkar obstoji kapitalistični red. Krize, na katere danes opozarjam, segajo globoko in pojavljajo se v vseh visoko razvitih industrijskih deželah. Povdariti pa je treba, da niso posledica vojne, dasi je res, da jih je vojna povpspešila in jim dala večji razmah. Ruska revolucija tudi ni bila posledica vojne — kakor se marsikje napačno misli — toda vojna jo je povpspešila in toliko prej omogočila. Krize te vrste prihajajo iz srca gospodarskega sistema — in to so propadanja malega poljedelstva, male trgovine, malih in starejših prometnih obratov; dalje propadanja zastarelih kulturnih sredstev in pripomočkov in obenem starih verskih ter moralnih nazorov in končno propadanje politične države z njenimi kamoflažnimi formami ter stare družine.

Moj namen ni, da bi se v tem predavanju pečal z vsemi temi krizami, ki se očitujejo v dnevnih bankrotih, krahih, ekonomskih konfliktih, političnih korupcijah in drugih škandalih itd., pač pa bi rad vsaj približno obdelal krizo družine: odkod izvira in kam vodi. Mimogrede se bom moral dotakniti tudi političnih tvorb, ki so v zvezi s tem problemom, kakor tudi drugih izrastkov, ki spadajo zraven.

Rekel sem, da tudi slepec lahko vidi to krizo, veliko vprašanje pa je, če jo razume ali pravilno pojmuje. Veste, družinska kriza ima po vsem reakcionarnem svetu, posebej še v Ameriki, jako slabo ime. Sploh ni priznana kot kriza, namreč kot *naravna, neizogibna kriza*, ki ima velike vzroke in ki zasluži trezno raziskavanje ter proučevanje v svrhu, da se omili in čim prej razumno, znanstveno izpelje do njene naravnega konca, ne pa zadrži ali ustavi, kajti ustaviti jo je nemogoče. Profesionálni hivalci v javnih uradih in izven uradov gledajo

V PRIHODNJI ŠTEVILKI

Koliko časa bo Francija v stanju ohraniti nad Nemčijo diplomatsko in militaristično premoč? Čitajte članek v prihodnji številki. V tej številki: "Dve stranki — en gospodar." "National Miners Union." Molekova razprava "O razvoju socialne družine." "Ali je Ameriška Jugoslovanska Zveza v Minnesoti pozabila na svoje naloge?" Zanimivi so tudi dopisi. Čitajte Proletarca!

na družinsko krizo kot na moralno propalost ljudi in tragedije, ki se dnevno odigravajo iz nje — o teh tragedijah lahko čitate vsak dan v listih — smatrajo za navadna hudodelstva, ki se morajo strogo kaznovati v imenu maščevalne justice. Hipokriti ne iščejo vzrokov krize tam, kjer faktično so, temveč v ljudeh, v posameznikih — pomilovanja vrednih žrtvah. To je tista nesreča, katera krizo poostruje in potiska v nevedne ljudi v večjo in večjo konfuzijo.

K sreči je v Ameriki še dovolj ljudi, ki niso hinavci. Ti ljudje, možje in žene, so se mirno vprašali: *Zakaj ta kriza?* Kaj je krivo, da se od leta do leta množe ločitve zakonskih zvez, družinske tragedije, takozvane kriminalne operacije, prostitucija, nezakonski naraščaj in število samskih oseb? Kaj je vzrok takozvane "mladinske revolte" in takozvane "spolne razbrzdanosti"? Kaj je glavni vzrok, da družine razpadajo?

Odgovora niso iskali v starih in plesnivih knjigah, temveč v življenju in dejstvih. In kaj je bil odgovor? Odgovor je bil, da je ta kriza le prehodna faza v razvoju socialne organizacije — le del velike socialne revolucije, skozi katero se danes rine najrazvitejše človeštvo in katera se mora izvršiti. Stari družinski sistem propada, ker mora propasti in narediti prostor *novemu in boljšemu sistemu*.

Predno nam more biti to jasno, se moramo nekoliko poglobiti v starejše faze družinskega življenja.

Družinska organizacija sega daleč nazaj v predzgodovino, toda monogamična oblika družine, ki se je ukoreninila po vsem krščanskem svetu, je nastala šele s privatnim lastništvom zemlje. To je zgodovinsko dejstvo. Lewis Morgan, Will C. Durant.) Spolna morala, ki velja — ali bi rada veljala — še danes, prihaja iz dobe primitivnega poljedelstva, torej iz časov v starem veku, ko so vladale popolnoma druge razmere. Privatna lastnina zemlje in orodja je tudi porodila prvo državo (duhovniške vladavine na Kreti, v Egiptu, Indiji in v Mali Aziji ter mestne države na Grškem).

Ta pojav je razumljiv. Poljedelstvo je šele privezalo barbarskega človeka na stalno bivališče, dalo mu je domovino. Tako privezan barbar je poskrbel, da tudi obdrži, kar si je pridobil ali prisvojil, namreč zemljo. Pojavili sta se dve nujni potrebi. Prva je bila, da lastnik zemlje dobi dosti rok za obdelovanje polja, druga pa je bila, da bo njegova obdelana zemlja varovana pred onimi, ki jemljejo, ne da bi delali: tatovi in roparji. Prvo potrebo mu je zadoštila družina in deloma sužnji, drugo pa država, ki je dala lastnikom oboroženo zaščito.

(Dalje prihodnjič.)

Ako veste za list ki prinaša boljše gradivo kakor "Proletarec", ga naročite.

Ali je Ameriška Jugoslovanska Zveza pozabila na svoje naloge?

Jugoslovanska progresivna zveza v Minnesoti, ustanovljena dne 25. oktobra 1925 na Evelethu, Minn., je med drugimi sprejela takrat v svoja pravila točko, s katero se zavezuje vršiti prosvetno delo: prirejati predavanja in skrbeti na vse druge načine za splošno povzdigo jugoslovanskega ljudstva v Minnesoti na gospodarskem in kulturnem polju.

In kaj je storila do zdaj? Njen tajnik je pred dobrim letom uredil knjižico z navodili kako dobiti državljanstvo ter zbral skupaj nekaj podatkov. Drugo, kar je storila je, da je črtala "progresivna" in se imenuje samo še Ameriška jugoslovanska zveza. Na predavanja in take stvari je čisto pozabila.

Julija in avgusta t. l. je razstavil v Minnesoti svoje slike rojak H. G. Perušek: teden dni v Elyju, in dva dni v Chisholmu. Dne 5. avgusta je imel v Elyju koncert Tone Šubelj. Ali je Ameriška jugoslovanska zveza, ki je slovenska organizacija, kaj storila, da pripomore k uspehu Peruškove razstave in Šubeljevega koncerta? Jako malo. Nekaj posameznikov je kupilo v njenem imenu eno sliko. Marsikaj bi se dalo napraviti v Minnesoti, ampak A. J. Z. je na svoje naloge temeljito pozabila in danes riba v kalnem po starem pravilu političarjev, ki se vzpenjajo kvišku na glasovih in hrbitih rojakov.

V nedeljo 26. avgusta je imela v Chisholmu svojo četrto konvencijo. Začela se je s parado ob 1. popoldne, ki je bila dolga dva bloka. Prireditelji so računali na mnogo večjo stvar. Potem se je začelo zborovanje v Community building, ki se ga je udeležilo okrog tri sto oseb. Večina posetnikov, ki so prišli v Chisholm, se je namreč razpršila po privatnih stanovanjih. Sprejet ni bil nekak predlog, ki bi delal čast shodu, ampak so le sipali besede. Glede letošnjih volitev ni A. J. Z. sprejela nikakega določnega stališča. Bo "nevtralna", kajti volitve za šerifa se vrše šele čez dve leti. Upam, da me po železnem okrožju razumete, kaj mislim.

Ko je bila ta čudna minnesotska zveza ustanovljena je v svoj program zapisala, da bo podpirala tiste kandidate v politične urade, ki bodo zastopali najboljše interese in blagostanje ameriškega preprostega ljudstva. V praksi je na to točko takoj pozabila. Njeni voditelji so politizirali vse križem. Je najboljše tako, ker zase največ dosežejo.

A. J. Z. je mislila biti v verskem oziru nevtralna, a že na ustanovnem zboru 1. 1925 je imela med svojimi častnimi gosti in govorniki tudi duhovnika. Konvencija v Gilbertu je bila v angleškem listu oglašana, da se prične s parado in sveto mašo. Na njenem četrtem zborovanju v Chisholmu sicer niso nikogar silili k maši in oficijelne maše sploh ni bilo, toda imeli so govore, ki so imeli duh verske propagande.

Na banketu A. J. Z., ki se je vršil zvečer (po popoldanskem shodu), sta govorila senator Hendrick Shipstead in šodnik Martin Hughes iz Hibbinga. Shipstead se je nahajal v tem kraju z neko preiskovalno komisijo, in ker smo v volilni kampanji, se je rad odzval vabilu. Govoril je "nestrankarsko". Dejal je, da so v senatu samo dvakrat, od kar je on tam, glasovali po strankah, in to v enem slučaju glede imenovanja senatnega tajnika, in v drugem kdo da naj bo senatni reditelj (sergeant-at-arms). Drugače v senatu ni strank, ampak interesi. Gotovi republikanci in demokratje glasujejo skupaj, in so smatrani za konservativce; dru-

gi obeh strank glasujejo tudi skupaj in so definirani za progresivce. Lahko bi še dodal, da stališč nimajo odrejenih, kajti včasih glasuje dozdevni progresivec za reakcionaren, drugič za kak liberalnejši predlog. Shipstead je v uvodu svojega govora zelo hvalil Jugoslovane ter njihovo inteligentnost. Pač stara pesem.

Sodnik Hughes je naglašal, da mora biti ljudstvo verno. Ako izgubi vero, bo uničilo samega sebe že v teku treh generacij. Jamral je nad pogubljenjem otrok ter grajal starše, češ, včasih so dobili otroci vzgojo in zabavo doma, sedaj slednjo kupujejo, vzgoja doma pa je opuščena. "Otroke je treba vzgajati versko, če hočete, da bodo verni, kadar odrastejo, "je dejal in udeleženci so mu ploskali kakor je ob takih in podobnih prilikah dolžnost in navada. Izmed Slovencev je bil glavni govornik John Movern, tajnik A. J. Z. Nič posebnega ni povedal. A. J. Z. je za zedinjevanje, za enotnost, amerikanizacijo in demokracijo. Poleg njegovega so govorili po nekaj minut ali še manj Jacob Ambrozich iz Eveletha, John Golob iz Hibbinga, Marko Nolan iz Gilberta ter več drugih. Chisholmski župan E. H. Nelson je navzoče pozdravil in pravil, da so konvencije zelo dobra stvar, ker pomagajo seznanjati ljudi in so tudi izobraževalno sredstvo. Predsednik omizja je bil John C. Arko ml., ki je prošli semester dovršil pravne študije na minnesotski univerzi.

Poleg govorov je bilo tudi nekaj muzikalnih in pevskih nastopov, ki jih je izvajala slovenska mladina in chisholmski pevski zbor "Lira".

Na zborovanju popoldne je bilo določeno, da se prihodnja konvencija vrši na Evelethu enkrat leta 1929. Novi odbor A. J. Z. je sledeči: George Brince, Eveleth, predsednik; Arthur Lopp, Gilbert, prvi podpredsednik; Peter Kerhin, Chisholm, drugi podpredsednik; Vinc. Miklich, Aurora, tretji podpredsednik; John Movern, Duluth, je bil ponovno izvoljen za tajnika in Martin Sever, Chisholm, ponovno za blagajnika; Rade Poznanovich je odbornik "brez portfelja".

Kaj pa stavke, gospoda Smith in Hoover?

V raznih krajih dežele so delavci na stavki — in proti njim je združeno vse, nad čemur gospodari veličanstvo dolar. Demokrati ali republikanski sodniki, šerifi, guvernerji in drugi uradniki — vsi so ali indiferentni napram krivicam, ki se gode delavcem, ali pa otvorjeno pomagajo kompanijam. Kaj pravite k temu vi, "delavski" voditelji, ki odprto agitirate za sovražnike delavskih interesov? In kako pojasnujete svojo "ljubezen" do delavstva Smith in Hoover? Ali je vam znano?

HANS KIRCHSTEIGER:

POD SPOVEDNIM PEČATOM

(Roman, poslovenil E. K.)

I.

Jasen pomladni večer je plaval nad samotno kmetisko vasjo Gospojno. Dasiravno je bilo še svetlo, je vladala na dolgi cesti, ki so jo obrobile od obeh strani prostrane meščanske in kmetijske hiše, globoka tišina. Z mirom v dolini je soglašal mir gora. Noben oblaček se ni pojavil nad posneženimi skalnatimi glavami in čeravno je pel še marsikak ptiček svojo večerno pesmico v gozdu, ki se je raztezal v širokem, temnomodrem krogu nad dolino do planin, ga vendar ni bilo slišati do vasi, kajti bujni travniki in polja s cvečnim žitom so ločila vas od gorovja. Samo dol od mline je bilo slišati šumenje potoka, ki je metal svojo vodo čez jez. Mlin je nocoj ustavil svoje večno klopotanje. Saj je jutri svatba bogate mlinarjeve hčerke, in če se ženi njegova Cenka, je to pač prav tako velik praznik, kakor velika nedelja, ko mlin tudi stoji. Ljudje v vasi so delali celi dan, ali sedaj so trudni in čeravno še ni noč, so vendar hišna vrata že znotraj zaprta z lesenim zapahom in skozi marsikatero okno potrjuje glasovi, podobni rezanju drv, da je kmetu trdo delo ravno tako dobra blazina, kakor mirna vest. Pridna kmetica je seveda še budna. Ozreti se mora še, ali je pač vse v redu; ako ne bi pogledala v hlev k rujavi breji kravi in pa v konve za mleko, ne bi mogla mirno zaspiti. Še na veliko dvorišče stopi — in res pride Sultan, ki mora stražiti domačijo, pa se obdregne s svojim mrzlim gobcem ob kmetico ter zažoji tako Miciko, ki mu je pozabila prinesiti juho. V kuhinjo spremi gospodinj, zasleduje s pametnimi očmi vsaki gibljaj njene roke, potem pohlasta svojo večerjo iz velike skleda in zapusti zadovoljen svojo jedilnico. Za njim zapre kmetica vrata na dvorišču. Zadnja gre na počitek, toda ne v čumnato, kjer smrči kmet, temveč v izbo z železnim omrežjem pred oknom, kjer spi odrasla hči pod težko pernico, ki jo je v spanju že napol zbacnila. Mati jo zopet pokrije in jo poškropi z blagoslovljeno vodo iz glinaste, pri vratih višje kropilnice. Sedaj prihaja tudi zanjo čas počitka. Toda še enkrat mora vstati. K oknu pristopi pa pogleda na hribe, da vidi, kakšno vreme boče jutri. Vrhovi žare še v rožnati zarji večera. Zadovoljna se tedaj povrne v posteljo. Lepo boče jutri. V mislih si razdeli delo za bodoči dan. Že se zapirajo trudne oči, ali večerna molitev je krščanska dolžnost. Počasi začne moliti, a delo, misli na opravke in pobožnost se ji pomešajo v glavi in vse vpokojujoči spanec zakrije celo hišo s svojim zavojem. Samo zvesti Sultan bdi.

Cerkev na koncu vasi, ki se dviguje izmed številnih križev obkrožujočega jo pokopališča, je razsvetljena. Notri je vse tiho. Samo stara ura na zvoniku tikata počasi, tako, da je skoraj slišati splošni mir. Lahni odsev, ki se bori na šipah visokih, rtasto obokanih okenj z večernim mrakom, prihaja od večne luči, ki gori v cerkvi dan in noč, leto za letom in se jo ugasne samo na veliki petek. Od cerkvenega zidu se odražata dva velika, svetla četverokotnika: Odsev dveh razsvetljenih okenj, iz katerih se razliva soj svetilke po nagrobnih križih na pokopališču. To sta okna župnišča Gospojne. Sicer je še nekoliko dnevne svetlobe, toda jedilnica župnišča, v kateri sedita ravnokar žup-

Papagaj pravi

Kaj pa ga lomite z razstavami slik?! V štoru jih dobim po ceni vsake sorte, ne pa, da bi jih drago plačeval na razstavi. Vsak gleda, da bi živel na naše stroške.

nik Šuster in njegov kaplan Jožef Hercog pri večerji, ima samo to dvojje malih oken proti pokopališču, zamreženih z železnimi drogovi, in debelo zidovje, ki nosi težak svod, zapira zgodaj nizko sobo pred lučjo. Zato je prinesla kuharica po juhi s pečenko tudi lestene, ki ga je postavila z užgano svečo na mizo. Kmetje v vasi rabijo pač že petrolej, ali župnik je konservativen mož, pa je ostal zvest svečam in meni, da je petrolej nevaren, ker lahko povzroči ogenj.

Župnik in kaplan sta povečerjala. Okna so bila še odprta; nikakršne zavese niso branile pogleda v sobo ali na prosto. Pa kdo bi hodil še zvečer po pokopališču? In kar se godi v župnišču, sme vsakdo videti in slišati.

"Jutri imate dober dan, gospod kaplan," je dejal župnik, pa je odložil časopis. "Jutri se Vam ni treba postiti. Ob sedmih zjutraj že lahko čitate sveto mašo in potem zajtrkujete brez skrbi. Topot se hočem postiti do opoldan in sam odslužiti svatovsko službo božjo." Kaplan se je molče poklonil, saj je vedel, da mu župnik vedno dobro želi. Ako bi bilo treba mesto bogate mlinarjeve hčere kopulirati ubogega dninarja, bi gospod župnik gotovo dejal: "Gospod kaplan, jutri Vam je dobro; do desetih lahko spite, jaz pa moram vstati že ob šestih zjutraj." A kaplanu se je zdelo popolnoma naravno, da je župnik sam pojedel, kar je bilo boljših griljejev, slabejše kosce pa da je pustil kaplanu. Nič se ni jezil radi tega. Saj ni postal duhovnik kakor marsikdo, ki misli že v seminarju, da je dobro mesto, to je župnija, ki nosi mnogo denarja, vrhunec poklica, pa jim je celo življenje večna dirka za vedno večjimi dohodki. Nič ni bil podoben tistim, ki takoj radi pobegnejo iz župnije, ako lahko dobe drugo, kjer se more hraniti pet krav mesto štirih. Kaplan Hercog pa tudi ni bil izmed tistih, ki jim je duhovništvo zadnje pribežališče, kadar so se s težkim trudom prerinili skozi gimnazij, pa se čutijo preslabi za visoko šolo in ostanejo lenobno pri pač malce suhih, a vendar hranilnih mesnih loncih, da jim ni treba nastopati težavne poti po puščavi življenja. Mladik kaplan je izvršil zrelostni izpit z odliko in sin premožnega kmeta bi bil imel dosti gmotnih sredstev, pa tudi duševnih darov, da bi se bil posvetil kakršnimsi bodi posvetnim naukom. Hotel pa je biti duhovnik, pravi, popolni duhovnik. Bilo je sicer tudi njegovo srce, ko se je za večne čase odrekel svetu in vsem njegovim slastem, a radostnega srca je žrtvoval samega sebe. In že nekoliko mesecev je bil sedaj kaplan v Gospojni. Vsi šolski otroci so ga že poznali in ker jih je imel rad ter jih je poučeval z ljubeznijo, v tem ko je bil gospod župnik v šoli zelo strog in je s šibo vtepal katekizem, so bili učenci gospodu kaplanu zelo vdani. Sicer pa je bil še precej tuj v Gospojni.

Gospod župnik se je zopet poglobil v svoj časopis in semtertja je udaril z roko po mizi, kakor mu je bila navada na prižnici, zlasti kadar je začel s svojo pridigo na politično polje. To pa se je zgodilo prav čisto. Saj so bili politično razburjeni časi, ko se je konec šestdesetih let pretečenega stoletja vnel hud boj med liberalizmom in klerikalizmom v Avstriji in ravnokar so se bile zopet volitve. To je bil tudi vzrok, da je gospod župnik s tako vnemo prebiral "Ljudskega Prijatelja". Ker so nocoj vtihnili vsi pogovori, je vzel tudi kaplan knjižico iz žepa in je začel čitati. Bil je spis svetega škofa Avgušтина. Toda dolgo ni čital. Vstopila je zopet kuharica. Prinesla je samo priprost lestene, s lojeno svečo in železno utrinjalo. To je postavila pred duhovnega gospoda ter je prižgala svečo.

Za kaplana je bilo to znamenje, da naj odide v svojo sobo. Tudi to se je zdelo gospodu Hercogu popoloma umevno. Saj je samo kaplan in ima le pravico do lastne sobe. Ta kaplanska soba pa je del župnišča, kjer je župnik gospodar, v njegovem imenu pa vlada kuharica. Vse to je mlademu kaplanu samoobsebi umevno, pa niti ne misli, da bi moglo biti drugače. To je sreča zanj, kajti nezadovoljnost z razmerami, ki jih posameznik ne more izpremeniti, je navadno začetek duhovniške bede in konec je večinoma grozen. Hercog vstane torej nemudoma, vzame svečo, pokloni se župniku ter mu zaželi lahko noč. Prečastni pa je tako poglavljen v svoje berilo, da niti ne dvigne pogleda in slišati je samo nerazumljivo mrmranje. Kuharica pa sprejme kaplanov pozdrav, kakor da velja tudi njej in odzdravi milostno. V župnišču, kjer opravlja stara kuharica službo, se zgodi kaj redko, da bi ta doma prva pozdravila kaplana. Kuharica je vedno središče, ki se suče okrog njega vse življenje v župnišču. Ona je konservativni element, stalnost v izpremembi, kaplani pa prihajajo in odhajajo. Dvajset kaplanov je že v župnišču jedlo iz skled te kuharice. Ona pa stoji še vedno pri enem ognjišču. Seveda je župnikova kuharica samo služkinja; toda je li gospod kaplan v resnici kaj drugega? Še pred nedavnim časom je bil njegov službeni naslov v nemščini "Gesellpriester" in čeravno je naslov izpremenjen, pa se mu pravi pomožni duhovnik, je vendar ostalo staro razmerje: "Župnik je mojster, kaplan pa pomočnik-Geselle, kakor pri krojačih in čevljarjih, kjer vlada mojstrica navadno nad mojstrom in nad pomočniki. Stari naslov pa si je ljudstvo po svoje prestavilo, da je resnici primeren; v mnogih avstrijskih krajih imenujejo kaplana, ne da bi ga hoteli žaliti, duhovskega hlapca ali pa posvečenega fanta. ("Pfarrknecht" ali "Geweihter Bube".) V hierarhiji kmetske domačije sledi namreč kmetu hlapec, njemu pa fant, kakor pri rokodelcih mojstru pomočnik, njemu pa vajenec.

Ko je kaplan zapustil mračno jedilno, je stopila kuharica k vratom in je poslušala, dokler je bilo slišati njegove korake. Potem je malo odprla vrata in je pogledala na hodnik. Videla je še, da je izginila luč na stopnicah; tedaj je zaprla vrata in je rekla gospodu župniku, ki je sedaj zložil časopis: "Odšel je v svojo sobo."

(Dalje prihodnjik.)

Nov socialistični list v Virginiji

Socialistična stranka v Virginiji je ustanovila list "Virginia Appeal", ker je uvidela, da ji je pri agitaciji lokalni list potreben. Pred vojno je imela ameriška socialistična stranka 400 angleških listov, ki so agitali zanje. Medvojna furija je skoro vse uničila; le kakih petdeset, angleških in drugih, jih je premagalo težkoče, a po vojni so morali vsled ekonomskih težkoč prenehati tudi mnogi od teh. Zadnje poskuse v Virginiji, Californiji in drugje, da se socialistična glasila po državah obnove, je pozdraviti, ker so znak, da se volja za agitacijo v svrhu zgraditve močnega socialističnega časopisja vrača.

Ako vam je naročnina potekla, prosimo, da jo obnovite.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

SIJAJEN SOCIALISTIČNI SHOD V DULUTHU.

DULUTH, MINN. — Shod, ki ga je sklicala socialistična organizacija v Duluthu v petek 7. septembra, je uspel veliko boljše kot smo si upali pričakovati. To je bilo mnenje vseh sodrugov, kajti socialistična organizacija v Duluthu je bila obnovljena šele nedavno in do tedaj pa vsa leta po vojni v Duluthu ni bilo socialističnih aktivnosti — vsaj ne toliko, da bi bilo vredno omenjati. Shod se je vršil v novem templju bratske organizacije Moose. Prostorna dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička, kar priznava razen drugih listov tudi duluthski dnevnik News Tribune. V svojem poročilu pravi, da se je shoda udeležilo več kot tisoč Dulutčanov, "who packed every nook and corner of the new Moose temple . . ." Taka udeležba v mestu kakor je Duluth, po 12 letih neaktivnosti — to je uspeh! Uspeh pa je bil tudi shod sam na sebi. Thomasov govor so tukajšnji listi obširno citirali in poročali o shodu na prvi strani. Prinesli so tudi Thomasovo sliko. Isti večer pred našim shodom je govoril v mestu Superior, Wis., ki je poleg Dulutha, takoj z našega shoda pa se je odpeljal v Minneapolis in St. Paul, kjer je imel štiri večje shode. Razen Thomasa je govoril na tukajšnjem shodu tudi August Claessens. Predsedoval je s. Slonin, član soc. organizacije v Duluthu. V svojem govoru s katerim je Slonin predstavil s. Thomasa, je med drugim dejal: "Socialistična stranka vam nudi program, ki so ga sprejeli zastopniki delavstva na njeni konvenciji. Ni to program kake privilegirane skupine, ampak program, ki je jasen in določen, ki ničemur ne izbegava, ki ima v vidiku samo ljudske interese, ne pa interese denarne mošnje. S tem programom vam nudi socialistična stranka kot predsedniškega kandidata moža, kateremu je ljudski blagor bolj pri srcu kakor njegov lastni. Norman Thomas je zapustil službo duhovna v cerkvi višje družbe dasi mu je bila prosperiteta zagotovljena, in se je pridružil socialističnemu gibanju v času, ko so se mnogi plazili iz njega skozi zadnja vrata. Nekateri so šli v tabor reakcije, eni pa so šli v takozvani levi ekstrem ter začeli sanjati o 'revoluciji'. Ves ta čas je bil Thomas na strani onih, ki mislijo z razumom, ki mislijo trezno in se bore častno. To je Thomas, in boril se je in se bori za ljudska prava, za program socialistične stranke kot resničen ljudski voditelj in borec."

Zatem je nastopil Norman Thomas, kateremu je avdijsenca priredila burno ovacijo. Govoril je tri četrt ure, potem je moral naglo na vlak na druge shode. Thomas je izboren govornik, kajti ni samo orator, ki ve kako izbirati besede, ampak vsak njegov stavek ima pomen, ki analizira dejstva, tolmači, pojasnuje, — on je govornik, ki ve, kakšna so praktična pota za rešitev socialnih problemov in to v svojih govorih tolmači tako poljudno, da ga mora vsakdo razumeti.

Na shodu smo videli, koliko lahko stori organizirana skupina, ki dela organizirano. Jugoslovanski delavci, v Duluthu imamo socialistični klub, v katerega vas vabimo. Kdor želi pristopiti, naj se oglasi

pri podpisaneu. Naredimo Duluth socialistično trdnjavo; najprvo organizacija, potem bomo v stanju dobiti mestno upravo v svoje roke, kakor so jo dobili socialisti v Readingu, deloma v mestu Milwaukee in par drugih krajih. Socialistične zmage morajo imeti svoj izvor v zmagah pri volitvah v mestne zastope, potem v zakonodaje in tako naprej. Koliko lahko store socialisti v upravah mest, sta dokaz Milwaukee in Reading. Socialistični župan največjega wisconsinkega mesta in socialistični aldermani so dosegli, da je Milwaukee vzor mesto in ima vsled tega sloves kakor nobeno drugo. Tu se nam obetajo veliki davki, ki so že itak visoki. Marsikaj bi mogla energična administracija doseči, če bi imela program, kakor ga zastopajo socialisti. Tako administracijo dobi lahko tudi naše mesto, kakor jo je npr. Reading, zato, somišljeniki delavci, vas vabimo v naše vrste!

Slovenec, žal, ni bilo prav mnogo na Thomasovem shodu. Ne vem, čemu naši ljudje take shode podcenjujejo, ali pa sploh ne mislijo nanje! To jim ni v korist. Naučiti se imamo mnogo, in ko se naučimo, kako nastopati na volilne dneve, potem zarja svobode ne bo več daleč.

Prihodnjič kaj več o Farmer-Labor Party.

John Kobi.

PRIREDBE V COLLINWOODU IN CLEVELANDU.

V nedeljo 23. septembra ob 2 popoldne bo predaval v Slovenskem domu na Holmes Ave. pod avspicijo collinwoodskih društev SNPJ, Andrej Kobal. Zvečer bo domača zabava v gornji dvorani, prirejena največ z ozirom na mladino.

V torek 25. septembra zvečer bo govoril v Engineers Auditoriumu na St. Clair in Ontario Ave. Norman Thomas. Udeležite se tega shoda, da čujete govornika, ki je nosilec socialistične liste.

Enkrat oktobra se vrši ohijska konferenca JSZ. v Slovenskem delavskem domu v Collinwoodu.

Poročevalec.

FRED A. VIDER O SVOJIH VTISIH IZ MINNESOTE.

CHICAGO, ILL. — Fred A. Vider bo po prihodnji redni seji kluba št. 1, ki se vrši v petek 28. septembra, predaval o vtisih, ki jih je dobil v Minnesoti. S drug Vider je bival v Minnesoti dolgo let. Bil je tam zopet to poletje kot delegat konvencije JSKJ. Govoril bo o razmerah po naselbinah železnega okrožja, posebno na Elyju, o aktivnostih in neaktivnostih na polju delavske vzgoje, o klerikalni reakciji, ki se dviga v Minnesoti celo bolj kakor drugje, o "strankarstvu" in "nestrankarstvu", o brezbržnosti ljudstva, prohibiciji ter njenih učinkih itd.

Na tej seji bodo podana važna poročila, med njimi tudi rezultat glasovanja v našem klubu v odbore JSZ. Dramski odsek bo poročal o igrah, ki jih vpripori v tej sezoni, odbor za prirejanje predavanj in diskuzij bo istotako podal zanimivo poročilo, čuli bomo poročilo pevskega odseka o pripravah za prihodnji koncert "Save" itd.

S. tajnik Bernik se pritožuje, da nekateri člani še niso napravili obračuna za vstopnice prešlih priredb.

Zelo mu bo pomagano, pa tudi računi posameznih priredb bodo nudili točnejšo sliko, ako prizadeti napravijo obračun za vstopnice čimprej. Klub št. 1 ima velik delokrog, in da bo vse naloge z uspehom vršil, je potrebno, da drug z drugim sodelujemo čim več, kajti kooperacije ni nikoli preveč. — P. O.

ČEMU SPORI V KLUBU ŠT. 49 J.S.Z.?

COLLINWOOD, O. — V zapisniku 11. konference JSZ, za to okrožje države Ohio, ki se je vršila 17. junija 1928 v Clevelandu, sem bral pod točko "poročila zastopnikov", da klub št. 49 slabo napreduje, krivi pa so notranji spori, ki ovirajo konstruktivno delo. Poročevalec je izrekel željo, da se spori izravnavajo v klubu. Soglašam. Ker v zapisniku ni omenjeno kako se je razprava o tem vršila naprej, ne vem kaj se je govorilo, da pa so bila dana pojasnila, sklepam iz tega, ker pravi zapisnik, da je nekdo izrazil mnenje, da se bi morali taki spori reševati na konferencah, kjer naj se bi dognalo kdo je krivec ali krivci in se bi potem postopalo z njimi po pravilih JSZ.

Nisem nasproten, če se o takih zadevah na konferencah razpravlja, ni pa res, da more konferenca z morebitnimi zatoženci postopati po pravilih. V njih je črno na belem, da je prva instanca klub, druga eksekutiva, tretja pa zbor. Konference imajo veliko bolj obširna polja, kakor pa da se bi pečale s spori, ki morda nimajo za splošnost nikakega pomena. Npr., konference lahko veliko store v agitaciji za ustanovitve novih klubov, v razpečevanju literature itd. Vsak agitator ve, da se s samimi razpravami v socialistični agitaciji nič ne doseže.

Ker se je na omenjeni konferenci govorilo o sporih v collinwoodskem klubu, kot razvidno iz zapisnika, in ker nisem bil navzoč, čutim, da je moja dolžnost pojasniti zadevo tudi z moje strani. Bil sem menda precej kritiziran, kakor sem čul, zato imam pač pravico, da popravim vtis, ako je bil napačen.

V klubu št. 49 ni nikakršnih sporov v pomenu frakcijskih bojov ali kaj podobnega. Med sodrugi je pač nastala napetost, kakršne se pojavljajo od časa do časa v vsaki organizaciji, to pa raditega ker smo posvečali vse preveč pozornosti drugim organizacijam in ustanovam, pri tem pa zanemarjali naš pokret, namesto da bi ga z vso močjo jačali. Ne rečem, da niso imeli nekateri sodrugi povsem dobre namene in delovali v resnici za pojačanje pokreta. V tem slučaju niso uspeli in vzrok je, da niso vsi razumeli začetnega dela, ali pa ga niso hoteli razumeti.

Velika zapreka pokretu je, da mnogi premalo poznajo njegove naloge. Pripravljeni so popuščeti povsod, kar slabi njihov odpor in vpliv. Dogaja se tudi, da ta ali oni popušča vsled osebnih razlogov, ali tudi vsled bizniških motivov. Pri tem se dogode prestopki, ki so sicer v nesocialističnem taboru nekaj vsakdanjega ter povsem opravičljivi, ne pa pri nas. In ako se dobi kdo, ki kritizira, ali ki zastopa taktiko katere vodi v demoralizacijo, ga pa obsojajo za sitneža.

Socialisti smo za svobodo tiska. To je za ene le teoretična zahteva. Recimo: iz naselbine pride kritičen dopis v Proletarca o tem in onem, in naravno, da povzroči vznemirjenje med prizadetimi. Logično bi bilo, da tisti, ki se z njim ne strinjajo, nanj odgovore, ni pa pravilno, če pride kdo na klubovo sejo in pravi, taki dopisi se bi v Proletarcu ne bi smeli priobčevati. Vsaka stvar bi morala biti dostopna kritiki, naloga urednikov pa je, da zavržejo le tisto kar je napisanega iz zlobe, ali namenoma potvorjenega, ter obrekovanja.

Ostale kritične spise in dopise pa naj sodijo čitatelji. In če na nje kdo odgovarja, je za čitatelje toliko bolje, ker čujejo oba zvona.

Ni slabo, če se v klubu pojavijo razna mnenja, slabo pa je, če se prepri razprežejo v toliki meri, da je delo ovirano, da so priredbe neuspešne, in da je treba od drugih odstopiti, ker jih pomankanje aktivnih moči ne dovoljuje. Ni prav, če se komu zahteva ne izpolni, da odstopi in potem ves užaljen ali pa jezen kritizira osebo, ali osebo, s katero ne soglaša. Vsi se bi morali držati pravila: Osebnost dol, osebnost gor, načela so VSE. Pa bi lahko delali skupaj, čeprav se bi tu in tam malo "pokregali". Na ta način bi drug drugemu dokazali, da nam je socialistično delo glavno, in da smo aktivni v javnem življenju samo kot socialisti, da nastopamo povsod le z namenom koristiti napredku in skupni delavski stvari.

Joseph Presterl.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

Za mesec julij 1928.

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izj. znamke	Prejemki	Glav. sta- nu str.	Drž. in okr. org.	Konv. fond J. S. Z.
ILLINOIS:							
Nokomis . . .	1	6	..	\$ 2.40			\$.70
Waukegan . . .	9	2	..	3.40			1.10
Springfield . .	7	2	10	2.80			.90
Virden	4	..	..	1.20			.40
Chicago (224) . .	7	2	..	2.80			.90
Chicago (20) . .	20	..	10	6.00			2.00
Chicago (1) . .	50	10	..	18.50	\$ 9.00	\$ 9.00	6.00
INDIANA:							
Clinton	5	2	4	2.20	.52½	.52½	.70
KANSAS:							
Cockerrill . . .	4	3	10	2.25			.70
Arma	..	..	12		.52½	.52½	
MICHIGAN:							
Detroit	40	20	..	19.00			6.00
M. at L.	6	..	..	1.80	4.95	4.95	.60
MINNESOTA:							
M. at L.	6	..	..	1.80	.45	.45	.60
OHIO:							
Cleveland . . .	20	10	..	9.50			3.00
Girard	40	6	..	14.10			4.60
M. at L.	6	..	..	1.80			.60
Glencoe	3	2	5	1.60			.50
Barberton . . .	20	20	..	13.00			4.00
Neffs	..	..	16				
Bridgeport . . .	..	..	16		9.52½	9.52½	
PENNA:							
W. Newton . . .	10	4	..	4.40			1.40
Hermine	7	1	..	2.45			.80
Burgettstown . .	..	..	..				
Moon Run	..	..	18		1.65	1.65	
WISCONSIN:							
Sheldon	3	..	..	1.05			.30
Willard	4	10	..	4.70			1.40
Milwaukee . . .	40	..	..	12.00			4.00
Sheboygan . . .	20	30	..	16.50	8.02½	8.02½	5.00
WYOMING:							
Sublet	6	3	..	2.85	.67½	.67½	.90
Skupaj	335	136	101	\$148.10	\$35.32½	\$35.32½	\$47.90

	Rednih	Dualnih	Izjemnih
Znamk na roki 1. julija 1928	323	163	96
Prejeli od stranke	200	—	100
Skupaj	523	163	196
Razpečanih tekom meseca	335	136	101
Na roki 31. julija 1928	188	27	95

Tajništvo JSZ.

NORMAN THOMAS BO GOVORIL V CLEVELANDU 25. SEPTEMBRA.

CLEVELAND, O. — V torek 25. septembra zvečer bo govoril v Clevelandu socialistični predsedniški kandidat Norman Thomas v avditoriju unije Brotherhood of Locomotive Engineers na St. Clair Ave. pri Ontario Ave.

Vsi, katerim je na tem, da se odpravi stagnacija iz ameriškega delavskega gibanja, pridejo na ta shod. V Normanu Thomasu imamo človeka, na katerega je ponosna ne samo socialistična stranka, ampak vsi, katerim je borba za pravico in resnico sveta. V nji je Thomas že mnogo let. Socialistični stranki se je pridružil v najkritičnejšem času svetovne vojne, ko so jo mnogi drugi zapustili. Bil je aktiven v mnogih stavekah in je pomagal organizirati marsikakšen unijski lokal. V veliki stavki tkalniškega delavstva v Passaicu jim je šel na pomoč ter branil njihove civilne svobodščine. Oblastniki so Thomasa aretirali in ga dali pod \$10.000 varščine. Ko so videli, da imajo v njemu nevarnega nasprotnika, ki bi mu dala sodna obravnava le priložnost še bolj razgaliti nečloveško postopanje z delavci in službovanje oblasti kompaniji namesto ljudstvu, so sodni proces proti njemu strahopetno umaknili.

Koristno je, da čujete dobre govornike, in videli boste, kolikšna je razlika med Thomasom in onimi, ki govorijo npr. za demokrate. Slovenski delavci v Clevelandu, potrudite se na Thomasov shod v torek 25. septembra, da manifestirate delavsko solidarnost, in pa tudi zato, ker so taki shodi za nas dobra šola.

John Krebelj.

"KAMNOLOM" NAŠA PRIHODNJA DRAMSKA PREDSTAVA.

CHICAGO, ILL. — Dramski odsek kluba št. 1 otvori svojo dramsko sezono v nedeljo 21. oktobra z vpriporitvijo tragedije "Kamnomolom" v štirih dejanjih, katero je spisal Tone Seliškar. Dramski odsek se bo potrudil, da bo igra čimboljše vpriporjena. Režijo vodi Fr. Zaitz.

Ves prebitok te predstave gre na klubov račun v stavbinski fond JSZ. Vstopnice imajo vzlic temu našo regularno ceno — 75c, in se dobe v predprodaji pri članih in članicah kluba, pri tajniku Petru Berniku in v uradu "Proletarca". — P. O.

V NEDELJO 30. SEPTEMBRA KONFERENCA J.S.Z. V SYGANU, PA.

SYGAN, PA. — Prihodnja konferenca JSZ. za zapadno Pennsylvanijo se vrši v nedeljo 30. septembra ob 10. dopoldne v dvorani društva "Bratstvo" št. 6 SNPJ., popoldne istega dne pa kampanjski shod, na katerem bomo imeli govore v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Naše naselbine niso ene zadnjih v socialistični kampanji. Bilo bi sicer veliko boljše v tem oziru, če bi bilo več agitatorjev za našo stranko, kajti somišljenikov imamo mnogo.

Vsled važnosti, ki jo bo imela ta konferenca, je potrebno, da še je udeležite ob določenem času, ki je deseta ura jutraj. Dnevni red je obširen, in med važnimi razpravami omenjam volilno kampanjo, razmere med premogari, agitacija in naš tisk, boj proti nazadnjaštvu, zavajalcem itd. Klub št. 13 JSZ. pripravi udeležencem kosilo, potem bomo z delom nadaljevali, da ga dovršimo. Volilni kampanji, kot omenjeno, mo-

ramo posvetiti vso svojo pozornost. Koliko je vredna politična moč, smo imeli priliko videti v stavki premogarjev. Mi hočemo, da dobi delavstvo vse kar mu pripada, in to zahteva socialistična stranka v interesu vsega delavskega ljudstva.

Klubi JSZ. ter društva Izobraževalne akcije naj poskrbe, da bodo gotovo zastopana na tem zborovanju. Vabimo vse sodruge in somišljenike, da prisostvujejo. Pridite posebno na shod v čimvečjem številu!

Frank Ursitz, tajnik kluba št. 13, J. S. Z.

ALI VAS VESELI PETJE? PRISTOPITE K ZBORU "SAVA"!

CHICAGO, ILL. — V naše mesto se je iz raznih krajev priselilo mnogo Slovencev. Marsikdo izmed njih ima veselje do petja in ta ali oni je tudi treniran pevec. Vsi ti so dobrodošli v soc. pevskega zboru "Sava", ki ima pevske vaje vsak torek ob 8. zvečer v spodnji dvorani SNPJ. Prihodnji koncert "Sava" bo v nedeljo 25. novembra, torej se s pristopom požurite. Predsednik "Sava" je Frank Alesh, Chas. Pogorelec tajnik, in Andrew Miško arhivar. Prijavite svoj prihod v zbor enemu teh, ali pa komurkoli v zboru. Petje povišuje, je vam v razvedrilo, in dober pevski zbor je v ponos naroda in naselbine. Če s tem soglašate in ste pevec, ali pevka, pridite prihodnji torek na pevsko vajo v omenjeno dvorano. — P. O.

JUGOSLOVANSKI DELAVCI V CHICAGU, VSI NA SOCIALISTIČNI SHOD!

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 23. septembra ob 2:30 popoldne se vrši v Amalgamated avditoriju na So. Ashland Blvd. in West Van Buren St. velik socialistični kampanjski shod, na katerem bo glavni govornik Norman Thomas, socialistični kandidat za predsednika Zedinjenih držav. Krajše govore bodo imeli George Koop, socialistični kandidat za illinoiskega gubernerja, Geo. Kirkpatrick, socialistični kandidat za senatorja, in nekaj drugih. Vstopnina na shod je 25c, da se pokrije vsaj glavne stroške.

Sodruzi in somišljeniki, agitirajte, da bo udeležba na tem shodu tudi od naše strani večja kakor ponavadi. Ne pozabite datuma: nedelja 23. septembra ob 2:30 popoldne. — P. O.

KAJ DELAMO V COLLINWOODU.

COLLINWOOD, O. — Kar se tiče aktivnosti, bodisi na prosvetnem, društvenem, ali kulturnem polju okrog našega doma na severni strani Collinwooda polagoma umirajo. Edino kar še živi je kegljanje in pa balinanje, katerega se je naš svet menda naučil od Italijanov. Zato so posebno Slovenci od primorske strani navdušeni balinarji. Na zborovanja naših klubov, socialističnega in drugih, kakor tudi društev, prihaja navadno kakega pol ducata članov. Tudi priredbe, če niso cerkvene, so slabo obiskane (sicer pa cerkvenih pri nas ni). Take razmere v kulturnem in društvenem življenju so pri nas menda zato, ker se ponasamo, da smo "metropola" in da imamo vse česar drugod nimajo, kot krasne domove, bogate trgovce, councilmane, največ slovenskih časopisov (pa nič kaj poučljivega v njih), banke, rojake narodnjake, največ slovenskih duhovnikov, cerkev in katoliške šole in imeli smo tudi že par roparskih vpadov na naše denarne zavode. S takimi stvarmi se drugod ne morete ponasati, balinate pa najbrž tudi drugod, in mogoče je tudi, da niste več tako aktivni kakor včasih.

V politiki pripadamo po večini demokratom, le za prezidenta volimo republikanca, ker verjamemo, da le pod republikansko vlado nam bo zasiguran "full dinner pail". Demokrati pa so dobri za mestno upravo in graft. To je razlog čemu smo tako malo zainteresirani v socialistično gibanje. Drugi vzrok je, da je med nami zelo malo delavcev — zato pa — zakaj se bi brigali za socializem! — *Collinwoodčan.*

Deset do dvanajst milijonov..

Časopisje vseh strank se bavi v letošnjem volilnem letu s kampanjskimi skladi republikanske in demokratske stranke. Vzrok temu leži v nenavadno visokih zneskih, ki bodo letos obema strankama na razpolago. "New York World" ceni kampanjske stroške na deset milijonov dolarjev, "Chicago Tribune" na dvanajst milijonov, "Boston Globe" pa celo trdi, da bosta dobili obe stranki do petnajst milijonov dolarjev od svojih pristašev ter iz raznih virov, katerim je na tem, da pomagajo svojim kandidatom do izvolitve.

Danes še ni mogoče reči, katera teh kalkulacij je najbližja resnici. Gotovo je le eno, in to je: v obeh kapitalističnih strankah bodo posegli globoko v žepe. Zdaj ne bodo samo republikanci plavali v zlatu, temveč bodo tudi "bolj ubožni" demokratje temeljito založeni z ono municijo, ki je predpogoj za vojevanje.

Kako to? Al Smith zastopa važne interese, ki so pripravljeni dragevolje plačati njegovo izvolitev. Herbert Hoover je sicer glavni in priznani ljubljencek Wall Streeta in veleindustrije, toda ostali, nikakor ne ubožni in vplivni krogi, ki se grupirajo okoli kmetovalske politike, stoje kakor en mož za Smithom. Dalje so gotovi krogi, ki so zelo zainteresirani na močnemu votumu proti prohibiciji, ki vidijo tudi v Smithu svojega naravnega reprezentanta.

Obe stranki bosta torej v letošnji volilni kampanji plavali v zlatu. Zakaj? Ker zastopata obe kapitalistične interese in ker je velekapitalu izvolitev ene grupe kandidatov prav tako ljuba kakor izvolitev druge grupe. Strahu pa ima Wall Street prav tako malo pred Smith-Robinsonovo skupino, kakor ga imajo veleindustrialci pred Hoover-Curtisovo grupo.

To naj bi zavedni delavci premislili in upoštevali na dan volitev. Kandidatje, katerih kampanje igraje zalagajo velekapitalisti dežele, ne morejo in tudi ne smejo zastopati interesov delovnega ljudstva. Oba — tako Hoover kot Smith — morata plesati, kakor jima gode ameriški velekapital!

NAŠI OBRTNIKI V CHICAGU.

Pred petnajstimi leti je imel le malokateri rojak v Chicagu avtomobil. Na "Lawndale", kar znači kraj okrog 26. ceste in Lawndale ulice, je kupil takrat "second hand" avtomobil Jos. Zavertnik ml. Ortodoksni kikirji so bili vsled tega hudo razjarjeni in so pridno pripovedovali ob barah, da bi sin tako rdečega socialista kakor je Jože Zavertnik nikakor ne smel imeti tako pregrešno kapitalističnega luksusa kakor je avto. Josip ml. pa se je mučil s svojo karo, ki je bila polna muh. Dostikrat mu je odpovedala kar na sredi ulice — ni šla pa ni šla! Moral jo je porivati z rokama, da jo je spravil spoti, potem pa je odvijal in privijal, da je zopet šla nekaj blokov. Pisec teh vrstic je bil takrat obiskal nekaj rojakov na "North side" v namenu, da jih pridobi, da se naroče na "Proletarca".

Ena žensk mu je povedala, da jih dobi v salunu pri Kosu. Res so bili tam in kvartali. Ko sem povedal svoj namen, takoj so privlekli v ospredje tisti nesrečni avtomobil: "Kakšen socialist je to — ki se vozi okrog z avtomobilom! Zadnjič sem jih videl, ko so se pripeljali z njim k Potokarju v Lyons — še pogledali me niso! Ali so zato kaj več, ko imajo tisto koreto?! Primoj . . . ne naročim." Taki slučaji so se dogajali takrat, danes pa se ti ljudje že skoro čudijo, ako nimaš avtomobila. In kdor ima z njim težkoče, ga lahko zapelje v garažo, ki jo lastujeta Slovenca in mu avto popravi tako dobro kot bi ga v kaki drugi popravilnici, ako ne bolje.

Ogden Highway Garage lastujeta rojaka John Thaler ter Ciril Obed. Nahaja se na 4841 Ogden Ave., in telefonska številka je Cicero 2687. Tam dobite gasolin, olje in razne avtomobilske potrebščine po zmernih cenah. Popravila vam izvršita dobro — in to je vse, kar zahtevate. Zelo vam priporočam, da se v vseh "avtomobilskih zadevah" te vrste obračate na Ogden Highway Garage. Naj še omenim, da oglašata v Proletarcu. — N.

VINSKA TRGATEV SRBSKIH SODRUGOV NA NORTH SIDE.

CHICAGO, ILL. — Jugoslavensko Socijalističko Udruženje št. 20 JSZ. priredi v svojih prostorih na 2250 Clybourn Ave. s sodelovanjem svojega tamburaškega zbora vinsko trgovatev v nedeljo 23. septembra zvečer. Program te priredbe vključuje tudi govor, deklamacije in petje. Zabava se prične ob 7., program pa ob 8. zvečer. Vstopnina je 25c za osebo. Na to prireditve ste vabljeni vsi. — Odbor.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva, socialistični klubi in posamezniki v mesecu avgustu 1928 kot sledi:

Številka in kraj društva.	Vsota.
74, SNPJ., Virden, Ill.	\$ 1.00
209, SNPJ., Nokomis, Ill.	2.00
19, SNPJ., Cherokee, Kans.	3.00
425, SNPJ., Triadelphia, W. Va.	7.00
214, SNPJ., Mullan, Idaho	1.77
297, SNPJ., Raton, New Mex.	6.00
83, SNPJ., Bingham, Utah	1.00
10, SNPJ., Rock Springs, Wyo.	1.50
86, SNPJ., Chicago, Ill.	2.00
312, SNPJ., Cleveland, O.	2.00
244, SNPJ., Kaylor, Pa.	2.00
432, SNPJ., Miners Mills, Pa.	2.00
5, SNPJ., Cleveland, O.	12.00
254, SNPJ., Conemaugh, Pa.	1.00
162, SSPZ., Bon Air, Pa.	1.00
206, SNPJ., Gross, Kans.	4.50
559, SNPJ., Chicago, Ill.	7.00
120, SNPJ., Gallup, New Mex.	3.00
81, SNPJ., Red Lodge, Mont.	3.00
27, SNPJ., Frontenac, Kans.	4.00
213, SNPJ., Clinton, Ind.	1.00
122, SNPJ., Aliquippa, Pa.	2.00

KLUBI J. S. Z. IN POSAMEZNIKI

41, Clinton, Ind.	2.00
69, Herminie, Pa.	1.00
17, Grays Landing, Pa.	2.00
118, Canonsburg, Pa.	4.00
5, Conemaugh, Pa.	2.00
1, Chicago, Ill.	2.50
Conneaut, O.: Po 75c: Thomas Čebašek, Joe Sedmak, Joseph Knafelc in John Milakovich, skupaj	3.00

Skupaj \$89.27

TAJNIŠTVO J. S. Z.

Zapisnik VI. konference J. S. Z. za vzhodni Ohio

Šesta konferenca soc. klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. z delokrogom v vzhodnem delu države Ohio se je vršila na Labor Day, 3. septembra 1928 v naselbinah Glencoe, O. Bilo je zastopanih sedem soc. klubov in osem podpornih društev. Vseh udeležencev je bilo okrog 60, med njimi 15 žensk.

Zborovanje otvoril ob 10. dopoldne Nace Žlemberger, tajnik Konference, s primernim nagovorom.

Za predsednika izvoljen Joseph Snoy, za zapisničarja Frank Matko, oba iz Bridgeporta, O.

Zapisnik prejšnje konference sprejet kot čitan.

Dopisi. — Prečita se pismo Antona Gardna, ki je bil povabljen na to konferenco. Piše, da mu je vsled zdravstvenih razlogov to nemogoče. Želi zborovanju veliko uspeha.

Pismo Chas. Pogorelca, tajnika JSZ., se vzame na znanje in se sklene, da se o priporočilih in sugestijah razpravlja pod točko razno.

Poročila: Nace Žlemberger, predsednik stavkovnega pomožnega odbora, poroča, da je prejel od prošlega zborovanja, ki se je vršilo 29. aprila t. l., \$550.95, blagajna od prej pa je znašala \$166.52, skupaj \$717.47. V tem času se je razdelilo podpore \$675.68. Blagajna na datum konference \$41.79.

Vse podpore je bilo prejete iz stavkovnega fonda SNPJ., od poverjenišva J. R. Z., nadalje od posameznikov, klubov in drugih organizacij \$4,159.70
Razdelilo se je podpore \$4,084.31
Stroški (poština, prevoz) 33.60

Skupaj \$4,117.91
Blagajna dne 3. septembra 1928 41.79

Predložil je pregledovalcem vse račune v podrobnostih, kot čeeke, pobotnice, pisma itd., ki se pregledujejo od konference do konference.

Poročilo o delu stavkovnega pomožnega odbora poda potem njegov tajnik s. Joseph Snoy, na kar poročajo pregledniki Andy Zlatoper, Maynard, Frank Garm, Blaine, in John Drečnik, Bridgeport, da so račune točno pregledali in jih dobili v popolnem redu.

Jos. Snoy še dodaja, da je ponovno prejel paket obleke od tajnika JSZ. Chas. Pogorelca, katero je razdelil med najbolj potrebne v Bridgeportu.

Poročila sprejeta na znanje.

Stavljen in soglasno sprejet predlog, da se predsedniku in tajniku pomožnega stavkovnega odbora izreče zaupnico in zahvalo za njuno vestno delovanje in za trud, ki sta ga imela.

Predlagano in sprejeto, da se pomožni stavkovni odbor razpusti, ostaneta pa še tajnik in predsednik za dovršitev del, in za izvrševanje poslov, ki bi bili v zvezi z delom pomožnega stavkovnega odbora.

Poročila zastopnikov: Za klub št. 2 je poročal Nace Žlemberger, nadalje Valentin in Julija Kobler ter Anton in Albina Kravanja.

Za klub št. 11 je poročal Joseph Snoy, nadalje Louis Gorenc, Frank Vočko, Frank Matko, Josephine Gorenc, Frank Blatnik, John Drečnik in Domen Bradač.

Za klub št. 189 je poročal Frank Garm, nadalje Louis Androjna in Martin Laportnik.

Za klub št. 123 je poročal Andy Zlatoper, nadalje Leo Bregar, Lewis Berlot, Jos. Kafirle, Frank Spendal, Frances Bregar in Gertrude Kafirle.

Za klub št. 26 poročal John Mauri, nadalje Florian Pisek, Johana Mauri, Frank Rozman in Leo. Plahuta. Vsi so obravnavali o razmerah v svojih naselbinah z ozirom na posledice dolgotrajne stavke, in da so naše aktivnosti vsled tega zelo otežkočene, da pa bodo povečane v bodoče.

Od društev Izobraževalne akcije so poročali, za druš. št. 54 SNPJ., Martin Pirc, nadalje Andrej Kravanja in Jacob Močan. Za št. 275 SNPJ. Lewis Berlot, za št. 333 SNPJ. Frank Garm in Jacob Kosko. Vsi to naglašali potrebo, da društva sodelujejo pri delu, ki ga vrši Izobraževalna akcija in so izrekli željo, da se bi mu pridružila še ostala društva.

Od gostov iz raznih naselbin so govorili, John Rebol in Louis Perman, Bridgeport; Jacob Klančnik, Youngstown; Louis Pavlinič in Jacob Tomsic, Bellaire, Frank Završnik, Jos. Strajnar, Margaret Završnik in Mary Dolinar, Piney Fork.

Vsi so v glavnem opisovali razmere v naselbinah, ki so vsled dolgotrajne stavke zelo žalostne.

Preide se na razpravo o agitaciji za Proletarca, o našem tisku in volilni kampanji, ki je trajala eno uro. Udeležili so se jo vsi navzoči. Jos. Snoy je apeliral na tiste klube, ki imajo kaj sredstev, naj prispevajo v fond za ustanovitev angleške priloge Proletarca. Nace Žlemberger izjavi, kako važno je, da postanejo naši delavci vsi čitatelji Proletarca. Apelira, da storimo vse v naši moči, da ga razširimo. Glede angleške priloge se naglašalo, da bi s časoma dosegla precej med mladino, in če hoče naš pokret napredovati, si mora graditi zaslonbo med mladino.

V razpravi o naši kampanji so udeleženci razmotrivali, kako izvršiti čimveč agitacijskega dela za socialistično listo. Jos. Snoy omeni, da mu je 13-letna deklica F. Drečnik ravno kar izročila \$3.90, ki jih je nabrala v socialistični kampanjski fond.

Popoldanska seja je razpravljala o situaciji med premogarji. Prečita se ponovno pismo tajništva JSZ. V razpravi prevladuje mnenje, da ni upati na skorajšnje poravnanje stavke, ki je praktično ubita vsled tega ker rovi obratujejo in pa vsled poloma v U. M. W. of A. ter frakcijskih bojov. Nekateri delegatje so poročali o težkočah, ki nastajajo v tistih društvih, katerih jednote v svojih pravilih določajo, da stavkokazi ne morejo biti člani. Po obširni razpravi je sprejela konferenca predlog, s katerim priporoča društvom, naj postopajo v takih slučajih razsodno, naj vpoštevajo razmere kakršne so, dolgotrajnost stavke, ki je pognala premogarje v bedo in jih v obstoječi brezupnosti takorekoč sili na povratek, ker ni upanja na zmago, oziroma poravnavo stavke. Prečitana je bila resolucija VII. rednega zbora JSZ. "Premogarji in JSZ.", s katero konferenca soglašala popolnoma.

Mi smo v vsakem slučaju za organizacijo rudarjev. Smo proti vsaki taktiki, ki bi imela iti v prilog ali je v prilog rušenju unije. Smo pa tudi proti taktiki, ki stavkarje tira v še večji brezup, ki jim ubija vero v borbo in organizacijo.

Zato je naš sklep: Po enem porazu ponovno organiziranje in pripravljane na novo borbo!

Naša konferenca ne pravi nikomur, da naj se vrne na delo. Svetuje le, da naj naša društva, kakor posamezniki, vpoštevajo razmere kakršne so in postopajo temu primerno.

U. M. W. je v tem okrožju kot afektivna unija docela uničena. Vzroki, ki so bili navajani v rapravi, pa so: 1.) Premalo zanimanja med članstvom za notranje razmere v uniji pred stavko; 2.) Lewisova nesposobnost voditi stavko; 3.) Preživela taktika unije, ki v bor-

bi proti organiziranemu kapitalizmu več ne odgovarja; 4.) Neorganizirana polja, kjer se producira toliko premoga, da je občutno pomankanje istega vsled stavke v unijskih okrožjih izključeno; 5.) "Save the Union Committee", ki je pod masko, da rešuje unijo, isto v resnici razdiral, zato da bi ljudje okrog njega, ki hočejo biti "voditelji", imeli svojo unijo, neglede na težke posledice za rudarje.

Konferenca se je izrekla proti dualnemu unionizmu, in je za moralno in organizatorično prerojenje U. M. W. of A.

V tem so zapopadeni argumenti in sklepi konference z ozirom na položaj med premogarji.

Sklenjeno, da se prihodnja konferenca vrši v Bridgeportu, ki je centrum tukajšnjih naselbin. Datum določi tajnik pozneje.

Snoy priporoča, da naj se bi konference ne vršile le vsakih 6 mesecev, kot je predvidevano v novih pravilih, ampak vsaj na vsake štiri mesece, in v tem smislu je bil sprejet predlog soglasno.

V odbor konference so ponovno izvoljeni Nace Žlemberger, tajnik, organizatorja pa sta ponovno Jos. Snoy in Andy Zlatoper.

H koncu zborovanja apelira s. Žlemberger, da zastopniki izvajajo sklepe v klubih in društvi ter v splošni agitaciji. Posebno pozornost pa moramo posvetiti volilni kampanji, kajti zbrali smo se, da širimo razredno zavest delavstva, da pospešujemo delavsko vzgojo, in da sodelujemo pri grajenju pokreta, ki ima preobraziti človeško družbo v socialistično!

V zaključnem govoru se zahvali predsednik Snoy zborovalcem za pozornost in harmonično sodelovanje,

nadalje Val. Koblerju in njegovi soprogi, ki sta dala svoje prostore za zborovanje brezplačno, Juliji Kobler in Albini Kravanja ker sta pripravili kosilo, in nato naznani, da obhaja danes sodrug Nace Žlemberger, prvak v socialističnih aktivnostih med našim delavstvom, svoj šestdeseti rojstni dan. Čestita mu ob tej priliki in povabi vse navzoče, da po zborovanju ostanejo na domači zabavi v družbi s. Žlembergerja. Ker je navzoč fotograf, naznani, da bo konferenco slikal. Nato zaključi zborovanje z željo, da se bomo na prihodnjem zbrali v boljših razmerah in v še večjem številu. —

Joseph Snoy, predsednik; Nace Žlemberger, tajnik; Frank Matko, zapisnikar.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

A. Zupančič, Chicago, Ill. — Vaš odgovor na odprto pismo J. S. P. D. priobčimo samo kot oglas, ako nas obvestite v tem smislu ter pošljete vsoto. Ceno vam je sporočilo upravnništvo.

P. E. K., San Francisco. — Hvala za poslani izrezek iz "San Francisco Calla".

Detroit, Mich. — Vaše naznanilo o konvenciji prišlo prepozno za priobčitev v zadnji številki.

Tajniki in drugi, ki pošiljajo sporočila o priredbah, shodih, itd., naj upoštevajo, da moramo imeti vse rokopise v uradu za priobčitev v naslednji številki najpozneje v ponedeljek popoldne.

"Vščipci" so radi drugega nujnega gradiva morali iz te številke izostati.

KALIFORNIJSKO GROZDJE IN MOŠT

Obrnite se za grozdje ali mošt na nas.
Sode in druge potrebščine dobite pri nas.

**LAWRENCE LOTRICH &
JOSEPH P. KRISTAN**

Razpečevalci kalifornijskega grozdja.

1937 So. Trumbull Ave., Tel.: Rockwell 8426.

1819 West 22nd St., Tel.: Canal 6446.

CHICAGO, ILL.

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

se priporoča rojakom v Ameriki za vse finančne transakcije.

Njene ameriške zveze so:
1.) S. N. P. J. v Chicago. 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd. 3.) Amalgamated Bank of New York, 11—15 Union Square, New York. 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Hranilne vloge obreštuje

nevezane po 5%
vezane po 7%

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Na račun Zadružne banke, (On account of Zadružna Banka), Ljubljana, Jugoslavia

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi. Obračajte se v vseh bančnih in podobnih poslih na naš zadružni zavod.

"Baje" to, "baje" ono

Nekega večera sem bil "baje" pri nekemu rojaku in ga "baje" vpisal v unijo, čez dva dni pa je bil odslovljen in zabeležen v črno listo. "S tem ni rečeno, da ni morda kdo drugi špijonaril pod oknom," pravi Frank Stonich, "ampak sum je bil na Charliju." Je li ta sum upravičen ali ne, ve najbolje sam . . ."

In tako je "dokaz" pri kraju.

Vsa stvar je smešna, smešna zato, ker hočejo nekateri tako vztrajno iskati krivce ali krivca tam, kjer ga ni. Podobni so tistemu Ribničanu, ki je šel v gotovo dolino iskati izgubljenega konja, dobro vedoč, da ga ni tam.

Stara resnica je, da so kompanije vedno podpirale in negovale taktiko obrekovanja proti poštenim unijskim agitatorjem. Da obdrže delavstvo v podložništvu, mu zatro organizacijo že v kali, in če se jim to ne posreči, jo zatro z izprtjem, črno listo in preganjanjem. Pri tem se poslužujejo agentov provokatorjev, špijonov in takozvanih "stool pigeons". Nihče ne trdi, da špijoni ne delajo pod krinko radikalizma vseh "izmov". O takih metodah kompanij naši listi veliko pišejo. Me prav veseli, da je čital brošuro "Spies in Steel", a bojim se, da je bil razočaran, kakor vsi tisti, ki so iskali v nji mene, pa me niso dobili. Ker je ta preklicani Chas. Pogorelec vršil tako vlogo med rudarji v Minnesoti, bi zaslužil, da bi bil na prvi

strani brošure, mesto njega pa so notri čisto drugi ljudje.

Vprašal sem za dokaze, ne za "baje"! V delavskem gibanju sem mnogo let, in vse moje javno delovanje je otvorena knjiga. Bil sem agitator za strokovno in politično organizacijo radi svojih nazorov, radi prepričanja, ne s kakih osebnih motivov, kajti če bi imel te, bi si moral iskati eksistenco drugje, ne tukaj, in bi bil gmotno gotovo na boljšem. Človek pokaže, kaj je, s svojim delovanjem in po tem se ga sodi.

Kompanije ne dajejo nagrad delavcem, kateri se zapisujejo v unijo. Kadar začutijo, da je organizatorično delo v teku, zaposle ves svoj špijonski aparat, in ker je med hlapci veliko Judežev, jim v večina slučajev ni dolgo skrito, kje je kdo, in v ta namen jim ni niti treba, da bi bil kdo "pod oknom" in prisluškoval. En sam ne more biti unija. Ker jih je več, vedo drug za drugega.

Kompanije skrbе, da se unijske organizatorje, kateri so jim nevarni, oblati, medtem ko svoje špijone protektirajo. Le slučajno se temu ali onemu posreči odkriti njihove tajnosti, in to se je primerilo tudi avtorju knjižice "Spies in Steel". Bilo mi je zelo ljubo, da je izšla, in upam, da bo rudarjem v Minnesoti koristila in tudi onim, ki iščejo krivce tam kjer jih ni, namesto da bi sodelovali v borbi proti materijalni in duševni korupciji.

Od kar je bilo priobčeno moje poslano Mr. Fr. Stoniču, sem dobil več pisem, v katerih mi poročajo, da se je omenjeni zelo rad izražal dvoumno in neprijazno o meni. Nekdo v Milwaukeeju pa "baje" pripove-

Dr. Otis M. Walter Zdravnik in kirurg

4002 West 26th Street, Chicago, Ill.

Uradne ure:

Od 2. do 4. popoldne in od 6. do 7:30 zvečer.

TEL.: LAWDALE 4872.

Frank Mivšek COAL, COKE AND WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

SLOVENSKA PEKARNA

Slovenem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu
vedno in povsod za kruh iz naše pekarnе.

ANTON F. ŽAGAR,

lastnik

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

OGDEN HIGHWAY GARAGE

Gasolinska postaja in zaloga
avtomobilskih potrebščin.
Popravljamo avtomobile.
Se priporoča Slovencem.

John Thaler & Cyril Obed
lastnika.

4841 Ogden Ave., Cicero, Ill.

Tel.: Cicero, 2687.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmernе. Postrežba točna.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je
treba za novo društvo. Naslov za list in za tajni-
štvo je:

2657 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

duje storijo, da mi je kompanija dala ček za \$62, kot se glasi eno poročilo, drugo pa, da sem dobil \$165.

Bil sem na sumu, pravi Mr. Stonich, da je radi mene prišlo ob delo in na črno listo več naših rudarjev, ker sem jih pridobil v unijo. Kompanija je kajne to izvedela ter jih odslovila. In kdo drugi naj bo kriv, če ne jaz! Kdo bi iskal večje v temi — po njemu udarimo! In tako se je začela povest o "osumnjenju". Nekdo je dodal še ček, tretji je slišal, da sem bil "baje" v kompanijskem uradu ob 2. popoldne in deval nekaj v listnico, kakor bankovce, četrti je izvedel, da sem bil baje povabljen k generalnemu ravnatelju na kosilo, petemu pa je nekdo pravil, da sem prodal tisoč delavcev — če jih ni bilo celo tri tisoč! In če enega ali drugega vprašaš, kje si to "slišal", prijatelj, bo rekel, yes, seveda sem slišal, "saj povsod govore"! No, saj se ni treba jeziti, ti že veš, "ali je res ali ne"!

In če je ta ali oni, ki je "slišal", da si "baje" to in "baje" ono, dobra duša, bo še blagohotno dodal: "Upam, da se motim!" You bet, da se motiš, pa ne "baje", ampak gotovo!

Mr. Fr. Stonich pravi, da me je hotel o vsem obvestiti na neki priredbi kluba št. 1. Vse kar sem mu odgovoril, je bilo "ja". Torej zelo "čuden" odgovor. Po veselicah se jaz ne pogovarjam o tem kaj je Janez rekel, da je Tone slišal kateremu je Francelj pravil. Razen tega so klubove priredbe zame delo. Saj nisem bil skrit, moj naslov je lahko vsakemu znan — če mi sporočati na veselicah, "da me iščejo"?

Več v prihodnjih člankih. — *Charles Pogorelec.*

MARTIN BARETINCIC POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTOINETTE BEAUTY PARLOR

FRANCES A. TAUCHAR, lastnica

Edino slovensko podjetje te vrste v Chicagu.
Permanent waving, marcelling, finger and water
waiving etc.

Znižane cene za stalne kljentinje.

3525 W. 26th STREET, CHICAGO, ILL.
Tel.: Crawford 1031.

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGO

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od
7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA

Kaj so naloge klubov J.S.Z.

Če imajo kakšne organizacije vzrok biti aktivne, ga imajo vsekakor take, ki delujejo med delavstvom v smislu socialističnega programa. Delo klubov JSZ. je politično, kulturno, gospodarsko in strokovno. Svoje aktivnosti lahko razpredele na vseh. Eni so aktivni samo v političnem oziru, eni životarijo, ostali pa so aktivni kolikor jim dopuščajo moči — in to povsod. Le-ti klubi vrše v polni meri svojo dolžnost.

Spori med sodrugi, brezbriznost in pomankanje volje za složno delo.

V krogih, kjer ni prave volje za aktivno delo, se ljudje iz dolgočasia prepirajo. Še celo na zabave pri-
nesejo prepirljivost in se "pisano gledajo". Ta bolezen se vtihotapi tu pa tam tudi v kak naš klub. Ljudje postanejo "drug čez drugega", čemu? Za prazen nič. "Sitni" so, pa iščejo napake povsod, samo na sebi jih ne vidijo.

Shodi, dramske predstave, zabave, predavanja i.t.d.

Jesen je tukaj, "sezona piknikov je pri kraju", kakor se radi izražajo dopisniki. Ali si je klub v vaši
naselbini že določil delo, ki ga bo izvršil prihodnje

DR. JOHN J. ZAVERTNIK ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2225 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Crawford 8440, v uradu Crawford
2212-2213. Urađuje od 2. do 4. pop., izvzemši to-
rek in petek, in od 6. do 8. zvečer vsak dan.

ANTON ZORNIK HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot rega-
lij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za-
stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali amerišanskih,
po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih in-
strumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUM-
BIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter
hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

ZMERNE CENE IN TOČNA POSTREŽBA.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

mesec? Bo imel shod, predstavo in zabave? Ali skrbite, da so razprave na sejah zanimive, in da ne ostane le pri besedah, ampak se sklepi tudi izvršujejo? Poročajte o vsaki priredbi v Proletarca, in kar jih imate v načrtu, jih naznanite v koloni "Priredbe klubov J.S.Z. in drugih socialističnih organizacij", ki je na tretji strani platnice.

Angleška priloga "Proletarca".

Kako bi izgledala angleška priloga, če bi bil Proletarec bolj razširjen kot je, ste videli v izdaji z dne 5. julija, v kateri je bil priobčen tudi zapisnik. Bila je res lepa in želeli bi bilo, da imamo tak list vsak teden. Sklep prošlega zbora JSZ. je, da se da našemu glasilu redno angleško prilogo. Kolikšna bo, je odvisno od nas vseh. Prvo, potreben je za začetek fond \$500, in drugič — pojdimo na agitacijo za več naročnikov. Malo volje, malo več energije, in uspeh je zagotovljen. Če so eni agitatorji uspešni in so bili v stanju razširiti Proletarca, čemu ne bi bili drugi?

Frank Kramar o klubu J.S.Z. v Farrellu, Pa.

S. Frank Kramar, znani aktivni delavec na društvenem in kulturnem polju v naselbini Farrell, Pa., sporoča, da kluba JSZ. ni mogoče obdržati. Ustanovljen je bil prošlo leto. Tistih par članov, kar jih je imel, so se večinoma branili plačevati članarino, da se o aktivnostih niti ne govori. Za vzrok so navajali "slabe čase". Kar imajo zanimanja, je za druge stvari. S. Kramar piše, da mu je žal — a pomagati ne more, naselbina ni še zrela za socialistično delo.

Morda se v Farrellu vendarle pojavi kaka skupina ljudi — ki bodo voljni zgraditi klub znova na trdnem temelju. Čemu se bi delavci v takem kraju, kjer so toliko izkoriščani kakor v okrožju Farrella, branili organizacije, ki se bori zanje, ki je njihova in bi bila njihova dolžnost, da ji pripadajo!

Enako kakor v Farrellu se ni mogel nikamor povzpeti klub v bližnjem Warrenu. Vse drugačen pa je klub v Girardu, ki je v istem okrožju. Vse tri na-

selbine so majhne, a je med njimi vendarle razlika. Klub v Girardu ima okrog 30 članov in Proletarec je v naselbini razširjen kakor proporcionalno malokje. Upamo, da se bodo naši somišljeniki v Warrenu in Farrellu bolj zavzeli za delavsko gibanje, zavzeli v toliki meri, da bodo dobri rezultati neizogibni.

Workmen's Circle za socialistično kampanjo.

Workmen's Circle je podporna organizacija, ki ima okrog 80,000 članov v odraslem oddelku. V sedanjih volilni kampanji je sklenila zbrati v socialistični kampanjski fond \$50,000. Odborniki njenih društev ter njeni glavni odborniki aktivno sodelujejo v socialistični agitaciji in prihajajo na socialistične konference. To je, čemur lahko rečemo "moralna in gmotna pomoč".

JSZ., ki je v socialistični stranki važna federacija, istotako zbira v kampanjski fond. Sodrugi, ustvarite tudi za to akcijo zanimanje, da bo uspešna. Več sto tisoč Jugoslovanov je v tej deželi, polje za agitacijo, ki jo vrši med njimi JSZ., je ogromno. Več oračev, več sodelovanja, da bomo izvršili čimveč nam odkazanega dela.

Ali čitate tudi "New Leader"?

"New Leader" je angleško socialistično glasilo. Izhaja v New Yorku tedensko. Stane \$2 na leto, \$1 za pol leta. Naročnino lahko pošljete tajništvu JSZ. ali upravnistvu Proletarca. Ker je New Leader dobro urejevan list in prinaša veliko gradiva, ki seznanja čitatelje z delavskim in socialističnim gibanjem, je za stranko velike važnosti.

Jesen prične 23. septembra. Za to nezanesljivo sezono z naglimi spremembami vremena, je

Trinerjevo Grenko Vino

najboljše sredstvo da se obvaruje zlih posledic. Ono čisti vaš želodec; pomaga jetram in ledvicam k rednemu delovanju in povrne mirno spanje. Pri vseh lekarnarjih.

PRIPOROČAMO,

da redno hranite pri nas, mi pa bomo imeli na skrbi, da bodo vaše vloge obrestonosne ter varne in da vam bodo pomagale za vas.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

OTTO KASPAR, predsednik.

